

Kabinet Zaštitnika	020/241-642
Savjetnici	020/225-395
Centrala	020/225-395
Fax:	020/241-642
E-mail:	ombudsman@t-com.me www.ombudsman.co.me

Broj: 578/22
Podgorica, 26. decembar 2022. godine
MS/MS

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41 Zakona o zaštitniku/ći ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list CG", br. 42/11, 32/14 i 21/17) nakon sprovedenog ispitnog postupka, daje sljedeće

M I Š L J E N J E

I UVOD

1. Zaštitnik je putem elektronske pošte obaviješten dana 17.avgusta 2022.godine, da su dvije Indijke koje su se nalazile u Prihvatištu za strance i centru za PBM prijavile službenici X.X, pokušaj seksualnog zlostavljanja od strane policijskog službenika X.Y, koji je bio u alkoholisanom stanju.

1.1 Tim povodom savjetnici Zaštitnika su dana 17.avgusta 2022.godine obavili razgovor sa X.Y i Y.Y. u Prihvatištu. One su, u bitnom, navele da im se zaista par večeri ranije desila neprijatnost sa policijskim službenikom X.X; da se nalazio u hodniku ispred njihove sobe i po njihovom mišljenju bio je pijan, da je rukama gestikulirao u pravcu sobe u kojoj se nalazio muškarac mlađe životne dobi; da su one tu gestikulaciju protumačile, kao da on navodi na zblizavanje njihovo sa tim mlađim muškarcem i eventualni seksualni odnos; da su nakon te gestikulacije zatvorile svoju sobu i nijesu više izlazile, te da da se to dešavalо oko devet sati naveče. Tom prilikom savjetnici Zaštitnika su obavili razgovor sa načelnikom Prihvatišta, koji je saopštio da ga je koleginica X izvjestila da je službenik, po tvrdnjama podnositeljke bio u alkoholisanom stanju, ali da nije upućen da se desio bilo kakav incident u njegovoj smjeni.

II ISPITNI POSTUPAK

2. U cilju utvrđivanja pravno relevantnih činjenica i okolnosti, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je saglasno odredbi člana 35. Zakona o zaštitniku/ci pokrenuo ispitni postupak. Aktom Zaštitnika br 01-578/22 od 12. septembra 2022.godine, od Ministarstva unutrašnjih poslova-Uprave policije, zatraženo je izjašnjenje na navode iz pritužbe.

2.1. U dostavljenom izjašnjenju Sektora granične policije odsjeka za strance i SNM Prihvatalište za strance je, pored ostalog, navedeno: vezano za slučaj službenika Prihvatališta za strance X.Y povodom prijave za pokušaj seksualnog zlostavljanja dvije državljanke Indije: X.X i X.Y, od strane imenovanog službenika, preduzeli su sledeće mjere i radnje:

- uzeta je izjava od službenika X.Y na date okolnosti br. 04/3-1-86/22 od 18.08.2022.godine, u kojoj je naveo sledeće : "da je dana 16./17.08.2022 godine postupajući po patrolnom listu broj 447/1 u vremenu od 19 do 07 časova, postupao po zadacima iz patrolnog lista obavljajući redovne aktivnosti; da je navedenog dana vođa smjene bila mlađa policijska inspektorka Z.Z; da su mu više navrata u vremenskom periodu od 19 .30 časova do 21.30 časova ženske osobe iz Indije pokazivale rukom, gestikulirajući u njegovom pravcu kako ih je shvatio da ga pitaju koliko je sati, na šta je kroz neotvorena vrata sa stakлом okrenuo i pokazao telefon kako bi one mogle da vide koliko je sati; da su nakon što su pogledale koliko je sati, vratile se u svoju prostoriju, a on ostao na svojem radnom mjestu i to je sav njegov kontakt sa njima navedenog dana. Napomenuo je da na primopredaji smjene napravio propust zato što nije odložio službeno naoružanje u kasi dežurne službe, a iz razloga zato što je u prethodnoj smjeni bilo incidenata između lica smještenih u muškom dijelu, a takođe je i jedna ženska osoba u prethodnoj smjeni pokušala samoubistvo. Vođa smjene Z.Z obišla ga je oko 21.00 čas s tim što je tokom čitavog radnog vremena ona kontrolisala sigurnosne kamere koje se nalaze u dežurnoj službi i za to vrijeme nije konstatovana nijedna neispravnost. Takođe istakao je da je uredno došao na posao i da nije ni prije, a ni u toku radnog vremena konzumirao alkohol bilo koje vrste. Za sve gore navedene optužbe odgovorno tvrdi da su neistinite i da se kao dokaz mogu provjeriti sigurnosne kamere koje se nalaze u tom dijelu;

- uzeta je izjava od šefice smjene X.X na date okolnosti br. 04/3-1-86/22 od 26.08.2022. godine, a koja je između ostalog navela, da se dana 15/16.08.2022.godine u vremenskom intervalu od 19,00-07,00 časova shodno dnevnom rasporedu službe nalazila na poslovima i zadacima vođe smjene u Prihvatalištu za strance; da je tokom primopredaje smjene od policijskog službenika X.Y upoznata da je u toku dana došla do samopovređivanja državljanke Kazahstana koja boravi u Prihvatalištu, kao i verbalnog konflikta dvojice lica smještenih u prostorije za pojačani nadzori; da je nakon toga policijskom službeniku X.Y rekla da odmah ide po patrolnom listu, što je isti i uradio jer su se samo on i ona nalazili u objektu; da je u toku smjene osim posmatranja video nadzora više puta kontaktirala policijskog službenika X.Y koji i je saopštio da sve u redu da nema nikakvih problema i tako je bilo do primopredaje smjene.

Odbacila je optužbe da je isti službenik došao u alkoholisanom stanju, da je seksualno uznemiravao državljanke Indije, jer kao vođa smjene tvrdi da su policijski službenici radno angažovani u njenoj smjeni sa ljudskim i profesionalnim odnosom prema svim licima smještenim u objektu, kao i to da se isti nalazio tu noć po patrolnom listu na radnom mjestu prijavnica, a boravio u objektu.

Poslat je dopis Odjeljenju za telekomunikacione i elektronske tehnologije, za izuzimanje video zapisa sa sigurnosnih kamera broj 04/3-1-83/22 od 19.08.2022. godine, za koji su dobili odgovor dopisom broj 60 od 23.08.2022. godine, u kome su obavijestili sledeće: neposrednim uvidom u stanje snimljenog video materijala na dan 22.08.2022.godine od strane službenika Odjeljenja X.Y i Z.Y, ustanovljeno je

da je HDD (hard disk) neispravan. Iz tog razloga nije bilo moguće izvršiti uvid u traženi video materijal za dan 16.08.2022.godine.

Izuzeta je i sledeća dokumentacija:

- rješenje Uprave policije –Sektor granične policije –odsjek za strance i suzbijanje nezakonitih migracija Prihvatište za strance i Centar za primjenu blažih mera broj 04/3-1-206/22-36/2 od 4.08.2022.godine, kojim se ograničava sloboda kretanja smještajem u Prihvatištu za strance i Centar za PBM X.Y;
- Zapisnik o izjavi uzetoj u vezi rješenja o smještaju u Prihvatište za strance i Centar za primjenu blažih mera od X.Y;
- Zapisnik o prijemu stranca u Prihvatištu obrazac br.1;
- Potvrda o oduzetim predmetima strancu obrazac br.2;
- prijemni list obrazac br.3;
- karton stranca obrazac br.4;
- dostavnica o prijemu rješenja o smještaju;
- službena zabilješka br.403/22 od 4.08.2022.godine o prijemu.
- Rješenje Uprave policije –Sektor granične policije –odsjek za strane i suzbijanje nezakonitih migracija Prihvatište za strance i Centar za primjenu blažih mera broj 04/3-1-206/22-37/2 od 4.08.2022.godine, kojim se ograničava sloboda kretanja smještajem u Prihvatištu za strance i Centar za PBM X.X;
- Zapisnik o izjavi uzetoj u vezi rješenja o smještaju u Prihvatište za strance i Centar za primjenu blažih mera od X.X;
- Zapisnik o prijemu stranca u Prihvatištu obrazac br.1;
- Potvrda o oduzetim predmetima strancu obrazac br.2;
- prijemni list obrazac br.3;
- karton stranca obrazac br.4;
- dostavnica o prijemu rješenja o smještaju i službena zabilješka br.425/22 od 4.08.2022.godine o prijemu.

III ČINJENICE I OKOLNOSTI

3. Na osnovu sprovedenog postupka, izjašnjenja, utvrđene su činjenice relevantne za donošenje ovog mišljenja:

- da je Rješenjem Uprave policije –Sektor granične policije –odsjek za strane i suzbijanje nezakonitih migracija Prihvatišta za strance i Centra za primjenu blažih mera broj 04/3-1-206/22-36/2 od 4.08.2022.godine, ograničena sloboda kretanja X.Y, smještajem u Prihvatištu za strance i Centar za PBM;
- da je Rješenjem Uprave policije –Sektor granične policije –odsjek za strane i suzbijanje nezakonitih migracija Prihvatište za strance i Centra za primjenu blažih mera broj 04/3-1-206/22-37/2 od 4.08.2022.godine, ograničena sloboda kretanja X.Y smještajem u Prihvatištu za strance i Centar za PBM;
- da su dana 17.08.2022.godine X.X i X.Y prijavile službenici X.Y neprijatnost koja se po navodima istih dogodila sa policijskim službenikom X.X;
- da se po njihovim navodima X.Y nalazio u hodniku Prihvatišta ispred njihove sobe pod dejstvom alkohola i da je rukama gestikulirao u pravcu sobe u kojoj se nalazio muškarac mlađe životne dobi;
- da su one tu gestikulaciju protumačile, „kao da on navodi na zblžavanje njihovo sa tim mlađim muškarcem i eventualni seksualni odnos“;
- da su predmetni događaj prijavile službenici u Prihvatištu X.Y;

- da su savjetnici Zaštitnika obavili razgovor sa načelnikom Prihvatilišta, koji je saopštio da ga je koleginica X izvestila da je službenik Y, po tvrdnjama podnositeljke pritužbe bio u alkoholisanom stanju, ali da nije upućen da se desio bilo kakav incident u njegovoj smjeni;
- da je službenik X u izjavi br. 04/3-1-86/22 od 18.08.2022.godine, naveo, da je dana 16./17.08.2022 godine, postupao po zadacima iz patrolnog lista obavljaći redovne aktivnosti;
- da su mu, po njegovoj izjavi podnositeljke pritužbe pokazivale rukom, gestikulirajući u njegovom pravcu, kako ih je on shvatio da ga pitaju koliko je sati, na šta je kroz zatvorena vrata sa staklom okrenuo i pokazao telefon kako bi one mogle da vide koliko je sati;
- da je negirao je navode da je bio u alkoholisanom stanju;
- da je navedenog dana vođa smjene bila mlađa policijska inspektorica X koja je dala izjavu na date okolnosti br. 04/3-1-86/22 od 26.08.2022. godine ;
- da je imenovana odbacila i negirala osnovanost prijave podnositeljki pritužbe;
- da je povodom eventualnog događaja zahtjevom br: 04/3-1-83/22 od 19.08.2022.g. zatraženo dostavljanje arhiviranog video materijala;
- da su dana 22.08.2022.godine, službenici Odjeljenja X i Y neposrednim uvidom u stanje snimljenog video materijala, ustanovili da je HDD (hard disk) neispravan i da iz tog razloga nije bilo moguće izvršiti uvid u traženi video materijal za dan 16.08.2022.godine.

IV RELEVANTNI PROPISI

4. Ustav Crne Gore:

“ Član 6

Prava i slobode su nepovredivi. Svako je obavezan da poštuje prava i slobode drugih.

Član 8

Zabranjena je svaka neposredna ili posredna diskriminacija, po bilo kom osnovu.

Član 17 st.1 i 2

Prava i slobode ostvaruju se na osnovu Ustava i potvrđenih međunarodnih sporazuma. Svi su pred zakonom jednaki, bez obzira na bilo kakvu posebnost ili lično svojstvo.

Član 28 st. 2 i 3

Jemči se nepovredivost fizičkog, psihičkog integriteta čovjeka, njegove privatnosti i ličnih prava. Niko ne smije biti podvrgnut mučenju ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju.“

5. Zakon o zabrani diskriminacije (“Službeni list Crne Gore”, br 46/2010, 18/2014 i 42/17):

“Član 2 stav 1 i 2

Zabranjen je svaki oblik diskriminacije, po bilo kom osnovu.

Diskriminacija je svako pravno ili faktičko pravljenje razlike ili nejednakost postupanje, odnosno propuštanje postupanja prema jednom licu, odnosno grupi lica u odnosu na druga lica, kao i isključivanje, ograničavanje ili davanje prvenstva nekom licu u odnosu na druga lica, koje se zasniva na rasi, boji kože, nacionalnoj pripadnosti, društvenom ili etničkom porijeklu, vezi sa nekim manjinskim narodom ili manjinskom nacionalnom zajednicom, jeziku, vjeri ili uvjerenju, političkom ili drugom mišljenju, polu, promjeni pola, rodnom identitetu, seksualnoj orientaciji i/ili interseksualnim karakteristikama, zdravstvenom stanju, invaliditetu, starosnoj dobi, imovnom stanju, bračnom ili porodičnom stanju, pripadnosti grupi ili prepostavci o pripadnosti grupi, političkoj partiji ili drugoj organizaciji, kao i drugim ličnim svojstvima.

Uznemiravanje i seksualno uznemiravanje

Član 7

Uznemiravanje nekog lica ili grupe lica po nekom od osnova iz člana 2 stav 2 ovog zakona je svako neželjeno ponašanje, uključujući i uznemiravanje putem audio i video nadzora, mobilnih uređaja, društvenih mreža i interneta, koje ima za cilj ili čija je posljedica povreda ličnog dostojanstva, izazivanje straha, osjećaja poniženosti ili uvrijeđenosti ili stvaranje neprijateljskog, ponižavajućeg ili uvredljivog okruženja i smatra se diskriminacijom.

Diskriminacijom se smatra i svako neželjeno, verbalno, neverbalno ili fizičko ponašanje seksualne prirode, kojim se želi povrijediti dostojanstvo nekog lica ili grupe lica, odnosno kojim se postiže takav učinak, a naročito kad takvo ponašanje izaziva strah ili stvara neprijateljsko, ponižavajuće, zastrašujuće, degradirajuće ili uvredljivo okruženje.

6. Zakon o unutrašnjim poslovima ("Službeni list Crne Gore", br. 070/21 od 25.06.2021, 123/21 od 26.11.2021)

Policajci službenici postupaju u skladu sa Ustavom, potvrđenim međunarodnim ugovorima, zakonom i drugim propisima.

Policajci službenici dužni su da se pridržavaju standarda policijskog postupanja, a naročito standarda koji proizilaze iz obaveza utvrđenih međunarodnih aktima, a odnose se na dužnost služenja ljudima, poštovanje zakonitosti i suzbijanje nezakonitosti, ostvarivanje ljudskih prava, nediskriminaciju prilikom izvršavanja policijskih zadataka, ograničenost i uzdržanost u upotrebi sredstava prinude, zabranu mučenja i primjene nečovječnih i ponižavajućih postupaka, pružanje pomoći ugroženim i drugim licima kojima je pomoć potrebna, obavezu zaštite tajnih i ličnih podataka, obavezu odbijanja nezakonitih naredenja i suprotstavljanje svakom obliku korupcije i diskriminacije. (član 20)

7. Pravilnik o načinu obavljanja određenih policijskih poslova i primjeni ovlašćenja u obavljanju tih poslova ("Službeni list Crne Gore", br. 021/14, 066/15)

„Član 5

U obavljanju policijskih poslova policijski službenik je dužan da štiti živote građana i dostojanstvo ličnosti i može da primijeni samo one mjere kojima se sa najmanje štetnih posljedica obezbjeđuje obavljanje policijskih poslova.

Član 6

Policajci službenik je dužan da u vršenju policijskih poslova postupa obazivo prema građanima, vodeći računa da ne povrijeti dostojanstvo ličnosti i da ih ne izlaže nepotrebnom uznemiravanju ili obavezama. U vršenju policijskih poslova, policijski službenik se obraća građanima na jasan i razumljiv način i saopštava im razloge zbog kojih im se obraća.

9. Zakon o strancima

Ograničenje slobode kretanja

Član 124

Stranac se može lišiti slobode, privesti i zadržati, najduže 24 časa, samo ako je to potrebno radi obezbjeđivanja njegovog prisustva u postupku otkaza boravka do 90 dana i postupku poništenja privremenog odlaganja prinudnog udaljenja.

Radi prinudnog udaljenja, stranac se može lišiti slobode, privesti i zadržati najduže 48 časova.

O lišenju slobode stranca iz st. 1 i 2 ovog člana, policija donosi rješenje.

Nakon lišenja slobode, stranac će se odmah obavijestiti o razlozima lišenja slobode i da može zatražiti da se o lišenju slobode obavijesti diplomatsko-konzularno predstavništvo države čiji je državljanin, ako nije drukčije određeno međunarodnim ugovorom.

O lišenju slobode maloljetnog stranca bez pratnje odmah će se obavijestiti nadležni centar za socijalni rad i diplomatsko-konzularno predstavništvo države čiji je državljanin.

Protiv rješenja iz stava 3 ovog člana može se podnijeti tužba Upravnom sudu.

Postupak pred Upravnim sudom je hitan.

Stranac će se pustiti na slobodu odmah kad prestanu razlozi za lišenje slobode i zadržavanje, a najkasnije po isteku roka iz st. 1 i 2 ovog člana, osim ako se preduzimaju radnje radi izvršenja prinudnog udaljenja ili je donijeto rješenje o smještaju u prihvatalište iz člana 125 ovog zakona.

10. Zakon o zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list CG", br. 42/2011 i 32/2014, 021/17) propisuje:

"Član 41

Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda.

Kad Zaštitnik/ca utvrdi da je došlo do povrede ljudskih prava i sloboda, mišljenje sadrži i preporuku o tome šta treba preuzeti da bi se povreda otklonila, kao i rok za njeno otklanjanje.

11. Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda:

„Niko ne može biti podvrgnut mučenju ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju.“ (član3). Konvencija jamči svim licima koja tvrde, da su bila podvrgнутa mučenju da se mogu obratiti žalbom vlastima države na čijoj teritoriji se to dogodilo, a dотična država je dužna da im to omogući, kao i da odmah ispita navode žalbe i da ujedno preuzme potrebne mere da se žalilac i eventualni svedoci zaštite od bilo kakvog maltretiranja ili zlostavljanja zbog podnošenja žalbe ili svedočenja (čl. 13). Štaviše, države su obavezne da odmah („u najkraćem roku“), po službenoj dužnosti, pokrenu nepristrasnu istragu kad god postoje osnovi sumnje da je na njihovoj teritoriji izvršen neki akt mučenja (čl 12). Dakle, mora se voditi neodložna i nepristrasna istraga, bilo po žalbi oštećenog bilo po službenoj dužnosti.

12. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima: „Niko neće biti podvrgnut torturi ili surovom, nečovječnom ili ponižavajućem postupku ili kazni“ [...] (Član 7) Sve države potpisnice vode računa o tome da nadležne vlasti u najkraćem roku pristupe nepristrasnoj istrazi kad god postoje osnovani razlozi da se vjeruje da je na teritoriji koja potпадa pod njihovu nadležnost počinjeno neko djelo mučenja“ (član 12).

13. UN Konvencija protiv mučenja i drugih svirepih, nehumanih ili ponižavajućih postupaka ili kazni određuje: “ Mučenje označava svaki čin kojim se nekom licu namjerno nanose velike patnje, fizičke ili duševne, sa ciljem da se od njega ili nekog trećeg lica dobiju obavještenja ili priznanja, da se kazni za neko djelo koje je ono ili neko treće lice počinilo ili se sumnja da ga je počinilo, da se uplaši ili da se na njega izvrši pritisak ili iz bilo koje druge pobude zasnovane na bilo kakvom obliku diskriminacije, kad takav bol ili takve patnje nanosi službeno lice ili neko drugo lice koje djeluje po službenoj dužnosti ili na osnovu izričitog naloga ili pristanka službenog lica.[...]. (član 1) Sve države potpisnice vode računa o tome da nadležne vlasti u najkraćem roku pristupe nepristrasnoj istrazi kad god postoje osnovani razlozi da se vjeruje da je na teritoriji koja potпадa pod njihovu nadležnost počinjeno neko djelo mučenja“ (član 12).

14. Evropski sud za ljudska prava je u predmetu Bati i drugi protiv Turske¹ naveo da hitno, blagovremeno postupanje državnih organa u ispitivanju navoda o zlostavljanju ključnim za očuvanje povjerenja javnosti u njihovu privrženost vladavini prava i otklanjanje sumnji da vlast ima tendenciju da zataškava ili toleriše nezakonite radnje državnih službenika.

---

¹ Bati i drugi protiv Turske, predstavke br. 33096 i 57834/00, stav 136predstavke br. 33096 i57834/00, stav 136.

V ZAKLJUČNA OCJENA

15. Zaštitnik je po sopstvenoj inicijativi pokrenuo postupak ispitivanja povrede prava dvije državljanke iz Indije - X i Y, kojima je bila ograničena sloboda kretanja u Prihvatilištu za strance i Centru za primjenu blažih mjera i to do prinudnog udaljenja, a povodom tvrdnje da su bile žrtve zlostavljanja od strane policijskog službenika koji je, po njihovim navodima, bio pod dejstvom alkohola i gestikulirao rukama na način koji su protumačile kao navođenje na njihovo zblizavanje sa mlađim muškarcem koji se u tom trenutku nalazio u Prihvatilištu i njihov eventualni seksualni odnos. Rukovodilac Prihvatilišta je blagovremeno upoznat sa ovim navodima.

16. Zaštitnik je zatražio izjašnjenje od Prihvatilišta za strance o činjenicama i okolnostima navoda iz prijave, u kojem je, između ostalog navedeno, da je rukovodilac Prihvatilišta nakon obraćanja Zaštitnika, a povodom predmetnog događaja, zatražio izjave od službenika kojega su podnositeljke pritužbe prijavile, od šefice smjene, a zatim i video zapis sa nadzorne kamere. Iz izjave službenika Prihvatilišta proizilazi da su negirali navode podnositeljki pritužbe kao i da je prostor gdje su se nalazile bio pokriven video-nadzorom, međutim po navodima službenika Odjeljenja za telekomunikacione i elektronske tehnologije, video snimak sa nadzorne kamere nije bilo moguće očitati.

17. Iz stanja u spisima predmeta proizilazi da Prihvatilište nije bez odlaganja sprovedo zakonit postupak ispitivanja svih navoda. U trenutku uzimanja izjava od službenika, podnositeljke pritužbe su već bile prinudno udaljenje, tako da izjavu od njih nije bilo moguće uzeti. Državni službenici (uključujući policijske i zatvorske službenike), koji rade u ovim jedinicama imaju dužnost da vode računa o svim licima smještenim u Prihvatilištu. Ovo podrazumijeva i dužnost da o indicijama o zlostavljanju bez odlaganja obavijeste i nadležni organi.

18. Zaštitnik ukazuje da razuman osnov za sumnju da je izvršeno zlostavljanje može postojati i ako niko takvu tvrdnju nije iznio. Kako se radi o djelima koja se gone po službenoj dužnosti, obaveza sprovodenja istrage postoji i bez krivične prijave ili tvrdnje o zlostavljanju kada postoje druge dovoljno jasne indicije koje ukazuju da je do toga došlo.² Da bi se istraga smatrala djelotvornom, ona mora da zadovolji nekoliko zahtjeva koji su razrađeni u praksi Evropskog suda za ljudska prava, a to su: 1) nezavisnost i nepristrasnost; 2) hitnost; 3) temeljnost; 4) učešće žrtve, tj. oštećenog lica; 5) kontrola javnosti; 6) odgovarajuće kažnjavanje odgovornih učinilaca. Kada nadležni državni organi na bilo koji način saznaju da postoji razuman osnov za sumnju (reasonable ground) da je izvršena radnja mučenja ili zlostavljanja na teritoriji u nadležnosti države, dužni su da sprovedu djelotvornu istragu.³ Ovaj razumni osnov podrazumijeva nečiju uvjerljivu tvrdnju (credible assertion)⁴ da je izvršeno takvo djelo, ali i saznanje koje o tome steknu samostalno, neposrednim uvidom, ili na drugi način, putem medija, društvenih mreža itd. Obaveza sprovodenja djelotvorne istrage postoji i u slučajevima u kojima nije očigledno da je došlo do mučenja ili zlostavljanja, ili u kojima se naknadno utvrdilo da do toga nije

---

² Otašević protiv Srbije, 2013, stav 30

³ "Each State Party shall ensure that its competent authorities proceed to a prompt and impartial investigation, wherever there is reasonable ground to believe that an act of torture has been committed in any territory under its jurisdiction", član 12 UNCAT (u članu 16 ova obaveza se širi na sve akte surovog, nečovječnog i ponižavajućeg postupanja ili ponašanja; Bati i drugi protiv Turske, predstavke br. 33096 i 57834/00, stav 100. Vidjeti i Opšti izvještaj Evropskog komiteta za prevenciju mučenja br. 14 – Borba protiv nekažnjivosti mučenja, 2004, stav 27.

⁴ ECtHR je u brojnim presudama, pored ostalog i u slučaju Milić i Nikezić protiv Crne Gore, i Siništaj i drugi protiv Crne Gore, utvrdio da država mora sprovesti djelotvornu istragu svake uvjerljive tvrdnje (credible assertion) da je izvršeno mučenje ili zlostavljanje. Ovaj termin se prevodi kao „kredibilna tvrdnja“, „uvjerljiva tvrdnja“ ili „ozbiljna tvrdnja“

došlo.⁵ Također se smatra i tvrdnja žrtve ili svjedoka navodnog zlostavljanja, nepotkrijepljena drugim dokazima, ako je dovoljno uvjerljiva, tj. ako ne djeluje nerazumno i faktički nevjerojatno.⁶

19. Zaštitnik podsjeća da odgovorno lice u Prihvatištu ne smije donositi odluke samo na osnovu dokumenata ili informacija koje mu dostave policijski službenici, koji su pod sumnjom da su učestvovali u radnjama na štetu žrtve takvog postupanja, već mora pokazati da ih je kritički ispitao. Od odgovornog lica se zahtijeva da aktivno djeluje i da uvijek ulaže ozbiljan napor kako bi utvrdili sve relevantne činjenice i prikupili svi dokazi potrebni da bi utvrdili da li se zlostavljanje u konkretnom slučaju dogodilo ili ne, i, ako je tako, da označe sve odgovorne osobe, uključujući i nadređena službena lica.

20. Kada govorimo o seksualnom uzinemiravanju kao rodno zasnovanom nasilju ono je usmjereno na stav oštećene/ žrtve, jer oštećena je ta koja će u većini slučajeva prijaviti djelo. Kako bi se od samog početka postupka djelo seksualnog uzinemiravanja ispravno ispitalo, policija mora na pravilan način prepoznati i uzeti u obzir izjavu oštećene. Ovo je značajno jer će se većinom sve naknadne radnje tokom istrage bazirati na prikupljanju dokaza u odnosu na izjavu žrtve.

U ovakvim slučajevima, a uzimajući u obzir specifičnost djela seksualnog uzinemiravanja i nedostatak prakse organa koji preduzimaju službene radnje u istražnom postupku, policija bi trebala obavijestiti tužilaštvo o predmetnoj prijavi, kako bi tužilaštvo dalo uputstvo o preduzimanju budućih istražnih radnji. Konačno, ukoliko je u pitanju djelo seksualnog uzinemiravanja koje je u skorije vrijeme počinjeno, po mogućnosti oštećenu treba uputiti na pregled psihologu. Izjava oštećene predstavlja svojevrsni sine qua non u postupku dokazivanja seksualnog zastrašujućeg, neprijateljskog, degradirajućeg, ponižavajućeg ili uvredljivog okruženja.

Država mora da spriječi, djelotvorno istraži i kazni svaki akt nasilja prema osobama koje pripadaju ugroženim grupama i koje se kao takve nalaze u posebnom riziku od mučenja i zlostavljanja.⁷ Ovdje se misli na osobe druge rase, boje, etničke pripadnosti, vrlo mlade ili vrlo stare osobe, pripadnice i pripadnike manjinskih vjerskih zajednica, homoseksualne i transrodne osobe, osobe sa mentalnim, intelektualnim ili drugim invaliditetom, osobe sa zdravstvenim problemima...⁸

21. Evropski sud za ljudska prava je zaključio da španske vlasti nijesu preduzele adekvatnu i efektivnu istragu povodom navoda podnositeljke predstavke da je dva puta zlostavljana kada je zaustavljena i ispitivana na ulici i utvrdio kršenje proceduralnog aspekta člana 3. Konvencije (*B.S. protiv Španije*, od 24. jula 2012. godine). Nadalje, Sud je utvrdio da domaći sudovi nijesu uzeli u obzir posebno stanje ranjivosti podnositeljke predstavke kao afričke žene u procjeni da li je ili ne diskriminatoran pristup igrao ulogu u pomenutim događajima, i zaključio postojanje kršenja člana 14. u vezi sa članom 3. Konvencije. Konačno, Sud je zaključio da nije bilo kršenja substancialnog aspekta člana 3. Konvencije, u odnosu na navode podnositeljke predstavke o zlostavljanju. Sa tim u vezi Sud je formulisao standard obaveze uzimanja u obzir rodne pripadnosti žena i njihovog ranjivog položaja koji često proizlazi iz toga u konkretnim situacijama u slučajevima zlostavljanja i maltretiranja od strane istražnih ili policijskih organa. Uostalom, pol, odnosno rod žrtve je jedan od glavnih kriterijuma za primjenu tzv. "praga surovosti-okrutnosti" u ocjeni da li neko konkretno zlostavljanje predstavlja mučenje, nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje.

⁵ ECtHR je u više slučajeva utvrdio kršenje obaveze države da sproveđe djelotvornu istragu i kada nije mogao da utvrdi da je do zlostavljanja zaista došlo; npr. *Assenov and others v. Bulgaria*, predstavka br. 24760/94, 1998, stav 102

⁶ „97 članova Zajednice Jehovinih svjedoka u Gidaniju i četvoro drugih protiv Gruzije“, predstavka br. 71156/01, stav 97

⁷ Komitet protiv mučenja, Opšti komentar br. 2, Primjena člana 2 od strane država članica, 2008, tačka 21.

⁸ Komitet protiv mučenja, Opšti komentar br. 2, Primjena člana 2 od strane država članica, 2008, tačka 21.

22. Na osnovu svega navedenog Zaštitnik zaključuje da je propustom Prihvatališta da preduzme temeljne, blagovremene i razumne mjere kako bi ozbiljni navodi o zlostavljanju bili ispitani, prekršen proceduralni aspekt člana 3 Evropske konvencije, a u vezi sa članom 31 Ustava Crne Gore na štetu podnositeljka pritužbe.

23. Kod ovakvog stanja stvari, polazeći od svojih ustavnih i zakonskih ovlašćenja i pridržavajući se načela pravde i pravičnosti, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore daje sljedeće

PREPORUKE:

Upravi policije- Prihvatalištu za strance i Centru za primjenu blažih mjera da:

- preispita postupanje službenika u vezi sa predmetnom prijavom koju su podnijele podnositeljke pritužbe, kao lica kojima je ograničena sloboda kretanja i sa tim u vezi preduzme mjere u skladu sa zakonom;
- u budućem postupanju policijski službenici djelotvorno istraže sve uvjerljive navode o zlostavljanju i sa tim u vezi preduzmu mjere u skladu sa zakonom;
- se bez odlaganja stavi u funkciju video nadzor u objektu i obezbijedi odgovarajuće skladištenje i dostupnost video zapisa.

Naslovjen organ je dužan da u roku od 30 dana od dana prijema ovog akta Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore dostavi izvještaj o preduzetim radnjama i mjerama za izvršenje datih preporuka.

**ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE**
Mirjana Radović

Dostaviti:

- Podnositeljkama pritužbe
- Upravi policije - Prihvatalištu za strance
- a/a